

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 8. mai 2007. a määruse nr 129
„Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaitse-eeskiri” ja
Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154
„Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” muutmine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala määrusega kaitse alla, kehtestada ala kaitsekord ja vajaduse korral kaitsekorda muuta. Eelnõukohase määrusega korrigeeritakse Pärnu rannaniidu looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) ja Pärnu lahe hoiuala piire ning muudetakse kaitseala kaitsekorda.

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas ja Tahkuranna vallas Reiu külas.

Kaitse-eeskirja muutmine on vajalik, et võimaldada kaitseala loodusväärtuste taastamist ja hooldamist. Samuti on vajalik kaitsekorra muutmine ala loodusväärtuste paremaks tutvustamiseks. Uue kaitsekorraga korrigeeritakse lisaks kaitseala välispiiri ja vööndite piire ning täpsustatakse kaitse-eesmärke.

Kaitseala hõlmab suurel määral Rannaniidu loodusala ja vähesel määral Pärnu lahe linnuala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Katrin Aavik (tel 447 7386, e-post katrin.aavik@keskkonnaamet.ee). Eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, looduskaitseseadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja Advokaadibüroo GLIMSTEDT OÜ vandeadvokaat Mirjam Vili (tel 527 3703, e-post mirjam.vili@glimstedt.ee). Ekspertdihinnangu on andnud Heikki Luhamaa, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piiride korrigeerimise ja kaitsekorra muutmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala põhieesmärk on EÜ nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi nimetatud ka *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Need elupaigatüübid on rannikulõukad (1150* – (sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ lisale I, kusjuures tärniga on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid)), rannaniidud (1630*), valged luited ehk liikuvad rannikuluited (2120), puiskarjamaad (9070), hallid luited (2130*) ning liivased ja mudased pagurannad (1140). Samuti on eesmärk alale omaste kaitsealuste taime- ja linnuliikide kaitse. Eelnõukohase määrusega täpsustatakse ka kaitse-eesmärke, mille tulemusel § 1 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Pärnu rannaniidu looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada:

1) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need on liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*)³, rannaniidud (1630*), valged luited ehk liikuvad rannikuluited (2120), hallid luited (2130*) ning puiskarjamaad (9070);

2) nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ II lisas nimetatud kaitsealuse liigi emapatke (*Angelica palustris*) elupaiku;

3) liike, keda Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas, kelleks on kiivitaja (*Vanellus vanellus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*) ja nende elupaiku;

4) rändlinnuliike nagu väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), hänilane (*Motacilla flava*), kuldhänilane (*Motacilla citreola*) ja nende elupaiku;

5) kaitsealuseid liike nagu sile kardhein (*Ceratophyllum submersum*), kahelehtine käoheel (*Platanthera bifolia*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*) ja ahtalehtine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) ning nende elupaiku.”;

Määruses seatakse kaitse-eesmärgiks ja esitatakse kaitsealal asuvad elupaigatüübid ja alal pesitsevad rannaniitudele iseloomulikud haudelinnuliigid, et tagada nende liikide säilimine, arvukuse kasv ja elupaigatüüpide soodne seisund.

2013. aastal tehtud poollooduslike koosluste inventuuri alusel asuvad alal puiskarjamaad (9070) ja rannaniidu elupaigatüübiga kaasnevad elupaigad: liivased ja mudased pagurannad (1140) ning hallid luided (2130*). Kaitse-eeskirja muutmise lisatakse kaitse-eesmärkidesse eelmainitud elupaigatüübid. Kaitse-eesmärkidesse ei lisata Rannaniidu loodusala eesmärgiks olevat elupaigatüüpi püsitaimestuga liivarannad (1640), sest poollooduslike elupaikade inventuuri alusel paiknevad varem püsitaimestuga liivarannaks (1640) inventeeritud aladel tegelikkuses rannaniidud (1630*). Määruse muutmise eelõuga tehakse ettepanek eemaldada loodusala eesmärkidest püsitaimestuga liivarandade elupaigatüüp ja lisada eesmärkidesse puiskarjamaad (9070), liivased ja mudased pagurannad (1140) ning hallid luided (2130*).

Elupaigatüübi liivased ja mudased pagurannad (1140) all käsitletakse Euroopas ookeani rannikul mõõnaga paljanduvaid ulatuslikke liiva- ja mudarandu. Läänemeres, kus tõusu ja mõõna peaaegu pole, põhjustavad aju- ja paguvett tugevad tuuled. Paguvesi jätab sarnaselt mõõnaga kuivale suuri laugeid ranna-alasid, kus leiavad hea toidulaua paljud veelinnud. Veetaseme kõikumisest kuivale jäävate muda-, savi- ja liivamadalate taimestik on enamasti üsna rikkalik, põhjaloomastiku liigiline koosseis ja arvukus sõltuvad hapnikutingimustest ja taimede olemasolust. Pärnu rannaniidu looduskaitsealal kaasneb rannaniidu elupaigatüübiga (esinduslikkus C, pindala 247,6 ha) liivaste ja mudaste pagurandade elupaigatüüp hõlmates 2,9 hektarit. Hallid luided (2130*) on rannikuluidete hilisem arenguaste: taimed ja samblikud on liiva kinnistanud, luidet katab püsitaimestu. Nõmmeniitusid meenutava enam-vähem liitunud koosluse moodustavad rohhtaimed ja sambblad, lisanduvad samblikud ja üksikud männid. Pärnu rannaniidu looduskaitsealal kaasneb rannaniitude elupaigatüübiga ka hallide luidete elupaigatüüp hõlmates 1,7 hektarit. Puiskarjamaal (9070) vahelduvad avatud niidulapid hõreda metsa, puudetukkade või põõsastikega. Rohukamar, mille moodustavad eeksätt niidutaimed, on kujunenud pikaajase karjatamise mõjul ning püsib vaid juhul, kui jätkub tavapärase kasutus. Puurindes kasvab sageli laialehiseid liike (näiteks tamme), rohurindes hakkavad silma karjamaaumbrohud (luht-kastevars, tuliohakas jt). Puiskarjamaad asuvad Pärnu rannaniidu looduskaitsealal 9,1 hektaril ning on arvestatava esinduslikkusega (C). Loodusdirektiivi elupaigatüüpide nimistusse kuuluvad elupaigad, mis on tunnustatud kaitse vääriliseks kogu Euroopa ulatuses. Euroopas (või ka maailmas) oluliselt kahanenud levilaga elupaigatüübid on esile tõstetud esmatahtsatena (tähistatud tärniga): nende püsimise eest on Euroopa Liit loodusdirektiiviga võtnud erilise vastutuse.

Kaitse-eeskirja muutmise arvatavate kaitse-eesmärgiks olevate liikide hulgast välja küürlemmel (*Lemna gibba*) ja villane katkujuur (*Petasites spurius*), mis ei kuulu enam kaitse all olevate liikide hulka. Täpsustati ka lõike 1 punkti 2, sest 21.06.2014 kehtima hakanud muudatuse tõttu kuulub varem III kaitsekategooriasse kuulunud emaputk (*Angelica palustris*) II kaitsekategooriasse. Nimetatud punktis oli teise kaitsealuse liigina silmas peetud soohiilakat (*Liparis loeselii*). Liik eemaldatakse kaitse-eesmärkidest, sest kaitsealal ei ole liigile sobivaid kasvukohti säilinud. Lõike 1 punkti 5 muutmise jäetakse kaitse-eesmärkide loetelust välja laialehtine neuuvaip (*Epipactis helleborine*), soo-neuuvaip (*Epipactis palustris*) ja künnapuu (*Ulmus laevis*), mille kaitseks on piisavad looduskaitseadusega sätestatud isendikaitse piirangud, mistõttu pole eraldi alapõhine kaitse neile liikidele otstarbekas. Kaitse-eesmärkide hulgast eemaldatakse vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*) vastavalt botaanik Vilma Kuuse esitatud infole, mille kohaselt liiki enam kaitsealal ei ole. Punkti 5 lisatakse kaitse-eesmärgiks III kaitsekategooria liik sile kardhein (*Ceratophyllum submersum*), mille kasvukohad Pärnu rannaniidu

looduskaitsealal on Eestis kõige esinduslikumad. Sile kardhein on mitmeaastane mage- ja riimveetaim, mis 2008. aasta punase nimestiku järgi on ohustatud liik. Varasemalt oli sile kardhein haruldane ja kuulus II riiklikususe kaitsekategooriasse ning 1998. aasta punases nimestikus eriti ohustatud liikide kategooriasse. Keskkonnaregistri andmetel on 2015. aasta seisuga Eestis 108 registreeritud sileda kardheina leiukohta. Neist 80 leiukohta asub Pärnu rannaniidu looduskaitsealal. Kahelehine käoheel (*Platanthera bifolia*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*) ja ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) jäävad endiselt kaitse-eesmärkideks ning nende kaitse alla võtmise põhjendus on esitatud kehtiva määruse seletuskirjas.

Kehtiva kaitse-eeskirja kohaselt olid kaitse-eesmärgiks seatud linnuliigid niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*) ja tutkas (*Philomachus pugnax*), mis arvatakse kõnealuse määrusega kaitse-eesmärkidest välja. 2009. aastal tehti kaitsealal linnustiku looduskaitse seisundi hindamiseks ja kaitsekorralduslike soovitusete koostamiseks linnuloendused. Võrreldes 2009. aastal kogutud andmeid varasemate loendustulemustega (tabel 2) on enamiku madalmurusele rannaniidule iseloomulike linnuliikide arvukus oluliselt vähenenud. Sealhulgas on 2007. aastal jõustunud kaitse-eeskirjas kaitse-eesmärgiks seatud liigid niidurüdi ja tutkas aga alalt haudelinnuna kadunud. Ka kunagi üks tavalisi kurvitsalisi, kiivitaja, on alalt kadumas. Kuna viimase 15 aasta seireandmetele tuginedes on kiivitajad alal regulaarselt pesitsenud, siis jäetakse kiivitaja jätkuvalt üheks ala kaitse-eesmärgiks. Kõige vähem on muutunud punajalg-tildri arvukus, kuid ka selle liigi arvukus on vähenenud, eriti Vana-Pärnus. Rannaniitude liikidest on arvukus suurenenud üksnes kuldhänilasel, kes on viimase 10–15 aastaga muutnud Pärnu Lahe rannaniitudel üpris sagedaseks haudelinnuks. Kuivõrd eeldused niidurüdi ja tutka haudeasurkonna taastumiseks on populatsiooni regionaalset üldist seisundit, levikut ja demograafiat arvestades äärmiselt ebatõenäolised, siis ei ole põhjendatud nende liikide kaitse-eesmärgiks seadmine. Seireandmetele tuginedes on põhjendatud kaitse-eesmärkide hulka lisada järgmised haudelinnustiku liigid: väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*), hänilane (*Motacilla flava*) ja kuldhänilane (*Motacilla citreola*). Tabelis 2 nähtuv lindude arvukuse vähenemine on tingitud asjaolust, et ala on pikka aega olnud hooldamata (viimasel ajal projekti Urbancows abil on hooldustegevus uuesti taastunud) ja seetõttu lindudele sobivad elupaigad alles taastuvad.

Tabel 1. Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevad linnuliigid

Liik	Eeldus	Kaitse-kategooria Eestis	Punase raamatu kategooria	Linnu-direktiivi lisa nr
väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>)	ohustatus	III	ohuväline	-
liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>)	ohustatus	III	ohulähedane	-
kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	ohustatus	-	ohuväline	I
mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>)	ohustatus	II	ohulähedane	I
punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	ohustatus	III	ohuväline	I
jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)	ohustatus	III	ohuväline	I
väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)	ohustatus	III	ohulähedane	I
hänilane (<i>Motacilla flava</i>)	ohustatus	III	ohuväline	-
kuldhänilane (<i>Motacilla citreola</i>)	ohustatus	III	ohulähedane	-

„Kaitsekategooria Eestis” selgitus

Liigid võtab I või II kaitsekategooria kaitse alla Vabariigi Valitsus nende loetelu sisaldava määrusega. III kaitsekategooria liigid võtab kaitse alla keskkonnaminister nende loetelu sisaldava määrusega.

I kategooria liigid on liigid, kes on Eestis haruldased, asuvad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena, ja/või liigid, kes on hävimisohus, kelle arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline.

II kategooria kaitse all on liigid, kes on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel, ning liigid, kes võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

III kaitsekategooriasse arvatakse liigid, kelle arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja kelle arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka.

Märgiga „-“ tähistatud liigid ei kuulu Eestis kaitsealuste liikide hulka.

Tabel 2. Pärnu rannaniidu kaitsealuste linnuliikide arvukuse muutused. 1987. ja 1991. aastast on olemas andmed Vana-Pärnu niiduosa kohta

	1987	1991	2000		2009	
	V-Pärnu	V-Pärnu	V-Pärnu	KOKKU	V-Pärnu	KOKKU
Hüüp	0	0	0	0	1	1
Roo-loorkull	0	0	1	1	1	2
rooruik	0	0	0	0	0	2
rukkirääk	0	0	4	6	0	1
Väiketüll	0	0	0	0	1	1
Liivatüll	2	3	0	1	1	2
Kiivitaja	10	12	4	4	2	2
Niidurüdi	14	4	1	1	0	0
Tutkas	15	12	2	2	0	0
Tikutaja	0	0	1	1	0	0
Mustsaba-vigle	3	0	0	1	1	1
Punajalg-tilder	18	4	7	16	2	10
Naerukajakas	300	500	0	20	0	0
Jõgitiir	35	15	5	7	0	1
Randtiir	3	7	5	7	0	0
Väiketiir	15	4	4	5	0	1
Hänilane	?	25	?	?	9	24
Kuldhänilane	0	0	2	2	3	13
Vööt-Põõsalind	0	0	0	0	0	1

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus.

Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaitse all olemise eelduseks on:

- **Ohustatus ja haruldus**

Väiketüll on Eestis ebaühtlase levikuga väikesearvuline haudelind, keda võib Eestis kohata aprillist septembrini. Väiketüll pesitseb kiviklibul mageveekogude ääres, harvem kruusaaukudes ja mererannas. Toitu meeldib väiketüllile otsida mudastest kohtadest, mere ääres näiteks mõõnaga tekkinud laidudelt. Eestis pesitseb väiketülle 1000–2000 paari, liigi arvukus on viimastel aastatel suurenenud.

Liivatüll on Eesti mererandades üldlevinud haudelind, kelle arvukus on viimastel aastatel vähenenud (hinnanguliselt 1000–2000 pesitsevat paari). Liivatüll pesitseb liival või kiviklibul rannikute ääres ja harvem kruusaaukudes. Viimastel aastatel on liivatüll arvukus Eestis märkimisväärselt vähenenud (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2003–2008; Eesti Ornitoloogiaühing, 2009).

Suurim ohutegur nimetatud liikide arvukuse ja elupaikade vähenemiseks või kadumiseks kaitsealal on elupaikade hävimine inimtegevuse tagajärjel ning lindude häirimine pesitsus- ja rändeperioodil.

Kiivitaja on Eestis üldlevinud ja tavaline põldude, niitude ja soode haudelind. Kiivitajad on Eestis ühed varaseimad saabujad, kes lendavad siia juba märtsis. Pärast pesitsemist lahkub suurem osa neist pesapaigast orienteeruvalt juuli lõpus, mereäärsetel aladel võib neid kohata oktoobri lõpuni. Kiivitajaid pesitseb Eestis 40 000 – 60 000 paari ja nende arvukus suureneb.

Mustsaba-vigle on Eestis kohati levinud haudelind, kes asustab soid, ranna- ja luhaniite. Liigi arvukus on olnud kõikuv langeva suunitlusega, sinne asurkond on kriitiliselt vähenenud niitudel ja suurenenud soodes. Aastatel 2003–2008 oli Eestis hinnanguliselt 500–700 mustsaba-vigle haudepaari. Eesti asurkonda ohustab pesitsusaladel elupaikade kehv seisund ja pesarüüste, aga ka häirimine. Talvitusosaladel ja rändeteel on samuti ohuks elupaikade kvaliteedi langus ja hävimine. Teadmata, ent potentsiaalselt suur on putukamürkide ja keskkonnareostuse mõju. Mustsaba-vigle kaitse-eesmärk viie aasta jooksul on liigi säilimine haudelinnuna nii soodes kui ka niitudel koguarvukusega vähemalt 400 paari, olulisimate elupaikade kvaliteedi säilitamine vähemalt praegusel tasemel ja olulise kaitsekorraldusliku info kogumise alustamine. Pikaajaliselt on eesmärk saavutada liigi arvukuseks vähemalt 770 paari, kõigi olulisimate elupaikade säilimine, kaitsekorraldusliku info olemasolu ning liigi rändeteede ja talvituspaikade kaitse rahvusvahelises koostöös. Nende eesmärkide täitmiseks on esmatähtis elupaikade hooldus ja taastamine nii soosaladel (eelkõige veerežiimi taastamine) kui ka niidualadel (eelkõige majandamise kvaliteedi parandamine). (Mustsaba-vigle (*Limosa limosa*) kaitse tegevuskava; H. Pehlak, 2012.)

Punajalg-tilder on märgade ja niiskete alade lind. Heaks elupaigaks talle on mereäärsed soolaksood, madalsood ja rabad. Ta on levinud lind ka niisketel heinamaadel ja luhtadel. Hinnanguliselt on Eestis 5000–7000 paari punajalg-tildrit, kuid nende arvukus väheneb. Eestis võib teda kohata eeskätt rannikualadele jäävatel luhtadel ja niitudel. Ka sisemaa veekogudega külgnevad heinamaad on sellele liigile sobiv elupaik. Punajalg-tildrit võib meil kohata aprillist oktoobrini.

Jõgitiir on Eesti rannikul tavaline ja sisemaal väikesearvuline haudelind, keda võib Eestis kohata aprillist septembrini. Eestis pesitseb jõgitiire 5000–7000 paari ja liigi arvukus on viimastel aastatel püsinud stabiilsena.

Väiketiir on Eesti rannikul ja laidudel pesitsev harv haudelind, keda võib Eestis kohata maist augustini. Eestis pesitseb väiketiire 400–700 paari ja nende arvukus suureneb.

Hänilane on Eestis ebaühtlase levikuga suhteliselt tavaline haudelind, kes elutseb ja pesitseb niisketel niitudel, peamiselt rannakarjamaadel ja luhtadel. Eestis võib hänilast kohata aprillist septembrini. Eestis pesitseb hänilasi 10 000 – 20 000 paari, kuid nende arvukus väheneb.

Kuldhänilane on Eestis hiljuti pesitsema hakanud liik, kes elutseb rannakarjamaadel ja vesistel niitudel. Kuldhänilast võib kohata aprillist septembrini. Eestis pesitseb kuldhänilasi 40–80 paari ja nende arvukus suureneb.

- **Loodusdirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus.**

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud loomaliike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Pärnu

rannaniidu looduskaitseala kaitse-eesmärgi muutmisel viiakse kaitseala kaitse-eesmärgid kooskõlla looduse tegeliku olukorraga, millega tagatakse alal leiduvate elupaigatüüpidele siseriiklik kaitse.

Lisaks loodusväärtuste kaitsmisele seatakse kaitse-eesmärgiks ka alal leiduvate loodusväärtuste tutvustamine, kuna kaitseala asub Pärnu linnas hästi ligipääsetavas ja külastatavas kohas ning pakub häid võimalusi tutvustada suurele hulgale inimestele erinevaid elupaigatüüpe ja liike ning vahendada teadmisi rannaniitude loodusväärtuste kohta.

2.2. Kaitseala piirid

Määrusega muudetakse ka kaitseala välispiiri ja vööndite piire ning määruse lisas esitatud kaitseala kaart asendatakse käesoleva määruse lisas esitatud kaardiga. Välispiiri muutmisel viiakse kaitseala piir vastavusse uue põhikaardi ja uuenenud katastrikihiga. Eksperdi hinnangus „Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaitse-eeskirja ekspertiis” tegi ekspert ettepaneku mitte järgida kaitseala merepoolse piiri määramisel põhikaardi kaldajoont, kuna rannajoon on kaitseala piirkonnas ülimalt liigendatud. Samuti muutub kaldajoon pidevalt sõltuvalt tuulepaisutusest tingitud merevee tasemest, tormilainetega juurde või ärakantava liiva hulgast ja muudest teguritest. See muudab kaitseala piiri järgimise ülimalt keeruliseks, mis võib omakorda põhjustada tulevikus probleeme nii kaitsekorra järgimise kui ka kaitseväärtuste säilitamiseks vajalike tööde tegemisel. Põhikaardi merepiir ulatub kohati ka luitevallitaguste rannikulõugaste taha. Seega lõikaks rangelt põhikaarti järgiv välispiir kaitsealalt välja osa kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest. Lähtuvalt eespool toodust tegi ekspert ettepaneku tõmmata kaitseala merepoolse külje välispiir piki esmast rannikul olevat luitevalli võimalikult pikkade sirgetena. Sellega muutub kaitseala välispiir lihtsamalt hoomatavaks nii kaitseala külastajate, kaitseala välispiirile jäävale suvitusranna külastajate kui ka kaitseresidendi järgijate ja kaitse korraldajate jaoks. Samuti on nii tagatud kaitse-eesmärkideks olevate koosluste paiknemine kaitseala territooriumil. Eelnevalt tulenevalt on eksperdi ettepanekut arvestatud ja kaitseala merepoolse piirina ei kasutata põhikaardi kaldajoont, vaid kaitseala merepoolse külje välispiir on tõmmatud piki esmast rannikul olevat luitevalli võimalikult pikkade sirgetena.

Samuti korrigeeritakse kaitseala piiri Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi edelaosas, kus rannajoone muutumise tõttu ei kulge kaitseala piir enam mööda reaalselt rannajoont. Kuna rannajoon on endiselt muutlik, siis kehtestatakse Pärnu rannaniidu looduskaitseala piir Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi edelaosas sirgetena, mis kulgevad rannikulähedasel merealal. Seoses Pärnu rannaniidu looduskaitseala piiri muutmisega seal kohas muutub ka Pärnu lahe hoiuala piir sirgetest koosnevaks.

Sisulisi piirimuudatusi on tehtud Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi põhjaosas, Naisteranna sihtkaitsevööndi lõunaosas ning Kristiine piiranguvööndi põhja- ja lääneosas.

Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi põhjapoolseimas tipus arvatakse kaitseala koosseisu osa Kaubasadama tee T1 katastriüksusest. Varem oli sellel alal kaitseala piiriks katastriüksuse piir. Ala liidetakse kaitsealaga, kuna see on lahutamatu osa Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi territooriumil asuvast rannaniidust. Lisaks on laienduse tulemusel looduskaitseala piir paremini jälgitav ja arusaadavam. Vana-Pärnu sihtkaitsevööndis on piiri korrigeeritud idaosas, kus varem mööda Roostiku tn 8, Roostiku tn 6 ja Kaubasadama tee T2 kulgenud piiri on nihutatud ligikaudu 25 meetrit lääne poole, katastriüksuse Vana-Pärnu rannaniit L1 piirini. Piiri korrigeerimisega arvatakse kaitsealast välja Pärnu sadama asfalteeritud laopind ja rannaniidu degradeerunud osa. Avalikul väljapanekul tehtud ettepaneku järgi muudetakse kaitseala välispiiri Pärnu linnale kuuluval maaüksusel Vana-Pärnu rannaniit L2 nii, et kaitsealasse oleks hõlmatud hariliku muguljuure (II kategooria liigi) ja balti sõrmkäpa (III kategooria liigi) elupaigad. Nende taimeliikide elupaigad paiknevad heitveepuhastusjaamast lõuna pool asuva tee läänepoolsel küljel. Muguljuure kasvukohas on kaitseala uus piir moodustatud pinnaste keskeltjest 10 meetri kaugusele, balti sõrmkäpa kasvukohas 3,5 meetri kaugusele. Vana-Pärnu sihtkaitsevööndi piiri ja ühtlasi välispiiri moodustamiseks on kasutatud mõttelisi sirgeid järgmiste koordinaadipunktide vahel: X:527536,2173; Y:6470568,1508; X:527491,4666; Y:6470568,2381; X:526950,1013; Y:6471151,0480 ja X:526551,7015; Y:6471341,9118.

Naisteranna sihtkaitsevööndi lõunaosas on piiri muudetud selliselt, et kaitsealale jääks liikuvate rannaluidete elupaik kogu ulatuses. Merepoolne piir on moodustatud mõttelistest sirgetest, mis asuvad järgmiste koordinaadipunktide vahel: X:528683,3361; Y:6470677,2003; X:528640,4177; Y:6470676,5193 ja X:528114,3204; Y:6470820,9077. Praegu kulgeb piir osaliselt luidete tagant ja osaliselt luidete peal. Põhjapoolses küljes kulgeb uus piir mööda kõlvikute piire, läänepoolsest küljest piirneb kaitseala teerajaga, kusjuures teerada jääb kaitsealast välja, ja idapoolses küljes on piiriks katastriüksuse piir.

Sisuline piirimuudatus on tehtud ka Kristiine piiranguvööndi põhjapoolse nurga osas, kus kaitsealast on välja jäetud katastriüksus Papli tänav T 5 (tunnusega 62512:049:0003) ja Papli tn 52 (tunnusega 62512:049:0002). Sellel alal kaitset väärivaid loodusväärtusi ei ole, mistõttu on sinna Keskkonnaameti kooskõlastatud planeeringuga lubatud rajada kergliiklustee. Ala kaitsealast väljajätmine ja alale kergliiklustee rajamine ei sea ohtu kaitse-eesmärkide saavutamist. Kaitseala uus põhjapiir kulgeb mööda põhikaardile kantud tee lõunapoolset serva ja Papli tänav T5 maaüksuse piiri. Kuni maaüksuseni Papiniidu tn 76 moodustub kaitseala piir mõttelistest sirgetest, mis järgivad rannaniidu ja haljasala üleminekut (mõttelised sirged on järgmiste koordinaadipunktide vahel: X:530833,5173; Y:6470119,6219 ja X:530900,2248; Y:6470063,7317, põhikaardile kantud puuderea, koordinaadipunkti X:531292,6965; Y:6469815,7534 ja Papiniidu tänava otsast randa suunduva tee idapoolse külje vahel). Kristiine piiranguvööndi ja Rannaniidu sihtkaitsevööndi vaheline piir on moodustatud mööda teed (tee jääb piiranguvööndisse).

Kaitseala välispiiri kohta tegi ekspert lisaettepaneku liita Kristiine piiranguvööndi lääneosas asuvad katastriüksused Ranna pst 13 (62512:049:0037), Ranna pst 17 (62512:049:0039), Ranna pst 15 (62512:049:0038) ja Ranna pst T3 (62512:049:0040), et kaotada kaitseala piiri sissesopistus. Pärnu Linnavalitsus palus eksperdi ettepanekut mitte arvestata, sest koostatava üldplaneeringu kohaselt on piirkonda määratud arenguala, mille eesmärk on Europan 7 arhitektuurivõistluse võistlustöö realiseerimine. Kaitsealal ja selle lähiümbruses on 2013. aastal tehtud poollooduslike koosluste inventuur. Selle käigus on kõnealusel maatükil inventeeritud rannaniidu elupaigatüübi (1630*) polügoon, mis on vähese esinduslikkusega (esinduslikkuse hinnang D) ja rahuldava looduskaitse seisundiga (hinnang C). Liitmisettepaneku ala ei kuulu Natura 2000 võrgustikku ja loodusdirektiivi nõuete täitmiseks pole selle lisamine ka vajalik. Madala looduskaitse väärtuse ja linnaarengu vajaduse tõttu ei ole ala varem kaitse alla võetud ja seda pole otstarbekas teha ka praegu. Kaitseala piir jääb samaks. Piiritlemiseks on kasutatud põhikaardile kantud pinnasteed, maaüksuse Rannapuiestee T3 põhjapoolset piiri ja mõttelisi sirgeid koordinaadipunktide X:529948,6304; Y:6470142,2977; X:530019,2957; Y:6470107,3959; X:530090,3144; Y:6470206,7016 ja X:530188,2865; Y:6470153,2891 vahel. Kristiine piiranguvööndi ja välispiiri moodustamisel on kasutatud mõttelisi sirgeid järgmiste koordinaadipunktide vahel: X:531237,3414; Y:6469037,8911; X:530824,8070; Y:6469399,9953; X:530092,2461; Y:6469937,9308; X:529770,8081; Y:6470088,3952; X:529778,2935; Y:6470157,7200; X:529780,6056; Y:6470338,8882.

Rannaniidu sihtkaitsevööndi ja välispiiri moodustamisel on kasutatud mõttelisi sirgeid järgmiste koordinaadipunktide vahel: X:533049,1935; Y:6466827,2689; X:532715,7706; Y:6467197,9635; X:531710,3973; Y:6468622,6877; X:531237,3414; Y:6469037,8911, lisaks X:532411,7497; Y:6468819,0889 ja X:532287,0292; Y:6468959,6388 vahel. Ülejäänud piiri moodustamiseks on kasutatud põhikaardile kantud pinnasteid ja teid (jäävad alalt välja), kraave (jäävad alale) ja maaüksuste piire.

Kaitseala ja vööndite piiride muutmiseks on vajalik asendada Vabariigi Valitsuse 8. mai 2007. a määruse nr 129 „Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaitse-eeskiri” lisas olev Pärnu rannaniidu looduskaitseala kaart käesoleva määruse lisas esitatud kaardiga.

Hoiuala piiri muutmiseks on vajalik asendada Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” lisas esitatud Pärnu lahe hoiuala kaardileht 2 käesoleva määruse lisas esitatud kaardiga. Hoiuala piiri muutmise eesmärk on viia see kooskõlla

muudetud Pärnu rannaniidu looduskaitseala välispiiriga, kuna tegemist on piirnevate kaitstavate loodusobjektidega.

Tulenevalt kaitseala piiride muutmisest ja korrigeerimisest muutub ka võõndite pindala ja kaitseala kogupindala, suurenedes eelkõige lisanduva mereala arvelt. Muudatused ei puuduta eramaid. Kaitseala kogupindala on 396,9 ha, millest piiranguvõõndis on 93,13 ha (varasemaga võrreldes lisandub 5,4 ha) ja sihtkaitsevõõndis 303,77 ha (varasemaga võrreldes lisandub 18,2 ha).

2.3. Kaitsekord

Eelnõukohase määrusega täiendatakse kaitse-eeskirja §-ga 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹ Ehituskeeluvõõndi laius

Kaitsealal on ehituskeeluvõõndi laius 50 meetrit.“

Ehituskeeluvõõndi vähendamine on kooskõlas looduskaitseaduse § 38 lõikega 7 ning vajalik, et tagada sobivad tingimused rannaniitude hooldamiseks ja tutvustamiseks. Sobivaim viis rannaniitude hooldamiseks on karjatamine, mis omakorda eeldab selliste loomade karjatamiseks vajalike ehitiste rajamist nagu varjualused. Kaitseala tarbeks on vajalik püstitada loomade varjualused, mille asukohad on ajutised ehk neid liigutatakse karjatatavatel aladel vastavalt vajadusele. Pärnu rannaniidu ala on suur ja seal karjatatavatele loomadele on vaja tagada võimalus päikese, vihma ja tuule eest varju alla minna, kuid looduskaitseaduse kohaselt on ehituskeeluvõõndisse varjualuseid jms ehitisi võimalik rajada ainult kehtestatud detailplaneeringu või üldplaneeringu alusel. Pärnu rannaniitude taastamiseks ja tutvustamiseks algatatud projekti Urbancows (edaspidi nimetatud *projekt*) käigus ilmnes, et kehtiv kaitsekord ei võimalda kaitseala eesmärgiks olevate väärtuste efektiivset kaitset ja tutvustamist. Projekti eesmärk on taastada Pärnu rannaniidu looduskaitseala rannaniidud, rannikulõukad ja kaitsealuste liikide elupaigad. Projekti käigus kasutatakse rannaniitude taastamiseks veiseid. Kaitseala või kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks tootmisotstarbeta ehitise püstitamise ja olemasolevate ehitiste hooldustööde võimaldamine ning ehituskeeluvõõndi vähendamine on oluline kaitse-eesmärgiks olevate rannaniitude ja rannikulõugaste traditsioonilise kasutuse (karjatamise) tagamiseks. Kaitsealal puuduvad loomadele looduslikud varjevõimalused, seetõttu on kunstlike varjualuste püstitamine vajalik loomade heaolu tagamiseks. Muudatuse tulemusel on võimalik kaitsealal karjatatavatele veistele varjualuseid rajada, see omakorda võimaldab loomi karjata pikema aja vältel. Projektis on ette nähtud rajada kaitseala sihtkaitsevõõndisse üks vaateplatvorm (linnutorn), mis on vajalik kaitseala tutvustamiseks. Seega on lisaks loomade hoidmiseks sobivate tingimuste tagamisele ehituskeeluvõõndi vähendamine vajalik ka ala tutvustamiseks oluliste ehitiste püstitamiseks.

Eelnõukohase määrusega muudetakse ja sõnastatakse § 8 lõige 1 järgmiselt: „Rannaniidu ja Vana-Pärnu sihtkaitsevõõndi kaitse-eesmärk on rannaniitude, rannikulõugaste, puiskarjamaade, liivaste ja mudaste pagurandade ja seal leiduvate kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ja tutvustamine” ning sama paragrahvi lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Naisteranna sihtkaitsevõõndi kaitse-eesmärk on hallide luidete, rannikulõugaste ja rannaluidete ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ja tutvustamine”. Lõike 1 muudatus on tingitud asjaolust, et Rannaniidu ja Vana-Pärnu sihtkaitsevõõndis ei ole rannaluideid ning seetõttu ei nimetata neid enam kaitse-eesmärkidena. Kaitse-eesmärkidest arvatakse välja rannaluidete kaitse ning lisatakse puiskarjamaade ja liivaste ja mudaste pagurandade kaitse. Lõike 2 muudatus on tingitud asjaolust, et Naisteranna sihtkaitsevõõndi kaitse-eesmärgina ei ole kehtivas määruuses nimetatud alal leiduvaid halle luideid ega rannaluideid, mis lisatakse käesoleva määrusega. Samas on nimetatud eraldi kaitse-eesmärgina roostiku kaitset, mis ei ole põhjendatud, kuna ala on elupaigaks ja kasvukohaks mitmele liigile, mis eelistavad kasvukoha ja elupaigana roostikuvaba ala. Seetõttu arvatakse roostiku kaitse nimetatud sättest välja. Kuna peale loodusväärtuste kaitse on kaitse-eesmärgiks alal leiduvate loodusväärtuste tutvustamine, siis lisatakse mõlemale nimetatud sättele ka sõna „tutvustamine”.

Eelnõukohase määrusega muudetakse ja sõnastatakse § 10 punkt 3 järgmiselt: „uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee või tehnovõrgu rajatise ning tootmisotstarbete ehitise püstitamine, kaitseala või kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustööd”. Nimetatud sättesse lisatakse sõnad „tootmisotstarbete ehitise püstitamine”. Sätte muutmise põhjused on samad, mis ehituskeeluvööndi vähendamisel.

Eelnõuga muudetakse kaitse-eeskirja § 13, mis sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) kuni 150 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas.

„(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine;
- 2) rohkem kui 150 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas.”

Nimetatud sättes muudetakse rahvaüritustel osalejate arvu 100 osalejalt 150 osalejani, et paremini täita ala kaitse-eesmärgi loodusväärtuste tutvustamisel. 100 osalejaga rahvaürituste korraldamine ei ole ala kaitse-eesmärgi kahjustanud ja senisele kogemusele tuginedes rahvaüritustel osalejate piirarvu tõstmise 50 inimese võrra ei suurendaks ala tallamiskoormusest tulenevat negatiivset mõju ala väärtustele, sest projekti raames valminud külastustaristu (laudteed, tornid) aitavad seda vähendada. Alla nimetatud piirmäärade rahvaürituste korraldamise kooskõlastamise nõue põhjustaks tarbetult suurt halduskoormust nii kaitseala valitsejale kui ka ürituste korraldajatele. Suurema inimhulga alal viibimine võib kahjustada elupaiku, häirida alal olevaid kaitsealuseid liike ja suurendada reostuskoormust. Osalejate arvu piiramine on vajalik piiranguvööndis leiduvate loodusväärtuste kaitseks ja säilimiseks ning seeläbi nende tutvustamiseks. Nõusoleku andmisel lähtub kaitseala valitseja võimalikust mõjust ala loodusväärtustele.

Kaitse-eeskirja lisatakse piiranguvööndis lubatud tegevustena lõige 2, mis lubab kaitseala valitseja nõusolekul piiranguvööndis ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamist. Sätte muutmise põhjused on samad, mis ehituskeeluvööndi vähendamisel. Seega on muudatus eelkõige vajalik kaitse-eesmärgi saavutamiseks.

Eelnevalt tulenevalt on vaja tunnistada kehtetuks § 14 punkt 1, mis keelab piiranguvööndis ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamist, välja arvatud teede ja rajatiste rajamist kaitseala valitseja nõusolekul.

2.4. Tehnilised muudatused

Lisaks kaitseala kaitsekorra sisulisele muutmisele tunnistatakse määrusega kehtetuks või muudetakse kaitse-eeskirja sätteid, mis ei vasta enam kehtivale õigusele. Eelkõige on kaitse-eeskirja muutmise seotud pärast kaitse-eeskirja vastuvõtmist (8. mai 2007) looduskaitseaduses toimunud muudatustega. Kaitse-eeskirja muutmise on korrastava iseloomuga ega muuda kaitseala kaitsekorda, kuivõrd kaitse-eeskirja vastuolu korral seadusega kuuluks niikuinii kohaldamisele seadus. Siiski on õigusselguse huvides põhjendatud ilmselged vastuolud kaitse-eeskirjast kõrvaldada.

Määruse § 1 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks säte, mis ei vasta enam kehtivale õigusele. Eramaal viibimine on reguleeritud 01.07.2014 jõustunud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse 4. peatüki 2. jaos ja mõningal määral looduskaitseaduses (§ 15). Sätte muutmise asemel tunnistatakse see kehtetuks, sest viidatud kehtiv regulatsioon kohaldub eramaal viibimisele ka sellele kaitse-eeskirjas otsesõnu viitamata.

Määruse § 1 punktiga 4 korrastatakse kaitse-eeskirjas säte, mis kordab looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 loetelu. Looduskaitseeaduse § 14 lõikes 1 toimunud muutuste tõttu ei ole kaitse-eeskirja § 5 enam ajakohane.

1) Olulisim muudatus on seotud 1. juulil 2015 jõustunud ehitusseadustikuga. Muu hulgas ei kasuta kehtiv ehitusseadustik enam väikeehitise ega kohaliku omavalitsuse kirjaliku nõusoleku mõistet. Väiksemate ehitiste puhul on senise kohaliku omavalitsuse kirjaliku nõusoleku asemel vaja esitada üksnes ehitusteatis ning kui omavalitsus lisaandmeid ei nõua, võib ehitamisega alustada. Kui ehitusteatis või ehitusloa kohustusega ehitist kavandatakse kaitsealal, eeldab tegevus siiski ka kaitseala valitseja nõusolekut. Seetõttu viiakse kaitse-eeskirja § 5 kooskõlla looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 punktis 6 sätestatuga.

2) Kaitse-eeskirja §-st 5 jäetakse välja tegevused, mis looduskaitseeaduse § 14 lõikest 1 tulenevalt ei vaja enam kaitseala valitseja nõusolekut. Looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 punkt 3, mis keelab ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta väljastada metsamajandamiskava, on alates 01.05.2013 kehtetu. Looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 punkt 4, mis keelab ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta väljastada metsateatist, on kehtetu alates 01.04.2007.

3) Kaitse-eeskirja § 5 loetelu täiendatakse looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 punktides 9 ja 10 sätestatud tegevustega (uue veekogu rajamine ja jahiulukite lisanõuetamine). Kaitse-eeskirja vastuvõtmise ajal (6. oktoober 2005) ei olnud uue veekogu rajamine looduskaitseeaduses reguleeritud üldise kitsendusega (§ 14), vaid võõndipõhiselt: sihtkaitsevõõndis keelatud (looduskaitseeaduse § 30), piiranguvõõndis keelatud, kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisti (looduskaitseeaduse § 31 lõike 2 punkt 2). Sama keeldu sisaldas kaitse-eeskirja § 14 punkt 1. Kuna kehtiv looduskaitseeadus näeb uute veekogude rajamisse sekkumise võimaluse ette nende veekogude rajamisel, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, mille rajamiseks on vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või esitada ehitusteatis, siis lisatakse kaitse-eeskirja § 5 looduskaitseeaduse § 14 lõike 1 punkti 9 kohane punkt.

Määruse § 1 punktiga 5 viiakse kaitse-eeskirja kooskõlla keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanajutimissüsteemi seadusega, mille kohaselt ei ole keskkonnamõju hindamisel enam järelevalvajad.

Eelnevate muudatuste tõttu muutuvad ka määruse normitehnilised märkused. Esimene normitehniline märkus sõnastatakse järgmiselt: „Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50)”. Neljas normitehniline märkus sõnastatakse järgmiselt: „Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (<http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).”

3. Maaomanike seisukohad

Kaitseala kaitse-eeskirja muutmise avalik väljapanek toimus 18.–31. mail 2015. a Keskkonnaameti Pärnu kontoris, Tahkuranna Vallavalitsuses ja Pärnu Linnavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 15. mail 2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja 16. mail 2015. a kohalikus ajalehes Pärnu Postimees. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 13. mail 2015. a.

Looduskaitseeaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva ühe kinnisasja ühele eraomanikule ja Pärnu Linnavalitsusele, Pärnu Maavalitsusele, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Tahkuranna Vallavalitsusele ning huvigruppide esindajatele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta.

Kirjadele vastasid Pärnu Linnavalitsus ja botaanik Vilma Kuusk, kellele koostati ja väljastati vastuskiri hiljemalt 9. juunil 2015.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Pärnu Linnavalitsus (KOV, maaomanik)	Ettepanek jätta maaüksustel Ranna pst 13 (62512:049:0037), Ranna pst 17 (62512:049:0039), Ranna pst 15 (62512:049:0038) ja Ranna pst T3 (62512:049:0040) Pärnu rannaniidu looduskaitseala piir endisesse asukohta. Koostatava üldplaneeringu kohaselt on piirkonda määratud arenguala, mille eesmärk on Europan 7 arhitektuurivõistluse võistlustöö realiseerimine.	Kaitsealal ja selle lähiümbruses on 2013. aastal tehtud poollooduslike koosluste inventuur. Selle käigus on kõnealusel maatükil inventeeritud rannaniidu elupaigatüübi (1630*) polügoon, mis on vähese esinduslikkusega (esinduslikkuse hinnang D) ja rahuldava looduskaitse seisundiga (hinnang C). Kuna Euroopa Komisjon on Natura võrgustiku tunnistanud piisavaks, siis pole praegu loodusdirektiivi eesmärkide täitmiseks selle ala lisamine vajalik. Eespool toodu põhjal võtame esitatud ettepaneku arvesse ning jätame maaüksustel Ranna pst 13, Ranna pst 17, Ranna pst 15 ja Ranna pst T3 Pärnu rannaniidu looduskaitseala piiri endisesse asukohta.
Vilma Kuusk (botaanik, huviline)	<p>1. Ettepanek muuta kaitseala välispiiri Pärnu linnale kuuluval maaüksusel Vana-Pärnu rannaniidu L2 nii, et kaitsealasse oleks hõlmatud hariliku muguljuure (II kategooria liigi) ja balti sõrmkäpa (III kategooria liigi) elupaigad.</p> <p>2. Ettepanek kaitse-eesmärkidest mitte välja jätta soo-neiuvaipa, sest on lisandunud taimkogumikud Naisterannatagusel niiskemal alal.</p> <p>3. Pärnu rannaniidu looduskaitsealal ei asu enam vööthuul-sõrmkäpa leiukohta.</p>	<p>1. Nimetatud taimeliikide elupaigad paiknevad puhastusjaamast lõuna pool asuva tee läänepoolsel küljel. Keskkonnaamet otsustas esitatud ettepaneku arvesse võtta. Muguljuure kasvukohas on kaitseala uus piir moodustatud pinnastee keskeltjst 10 meetri kaugusele, balti sõrmkäpa kasvukohas 3,5 meetri kaugusele.</p> <p>2. Jätame soo-neiuvaiba kaitseala kaitse-eesmärkide loetelust välja otstarbekuse kaalutlusel. Soo-neiuvaip jagab oma elupaika kaitse-eesmärgiks olevate teiste käpalistega, mistõttu on nende liikide kaitsega tagatud ka soo-neiuvaiba kaitse. Tagame nimetatud liigile kaitse looduskaitseeadusest tuleneva isendikaitsega ja kaitseala sihtkaitsevööndi kaitsekorruga.</p> <p>3. Eemaldame vööthuul-sõrmkäpa kaitseala kaitse-eesmärkide loetelust.</p>

Pärast kirjadele vastamist toimus 11. juunil 2015. a kaitse-eeskirja eelnõu avalik arutelu, kus osales 9 isikut. Arutelul sisulisi muudatusettepanekuid ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50);

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 352 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Rannaniidu loodusala, mis hõlmab Pärnu rannaniidu looduskaitseala. Seetõttu tuleb Pärnu rannaniidu looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta käivaid erisusi.

Rannaniidu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. detsembri 2008. a otsusega 2009/94/EC, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade kolmas ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbriga C(2008) 8046 all, ELT L 43, 13.2.2009, lk 245–392). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. aasta rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbriga C(2014) 9092 all, ELT L 18, 23.1.2015, lk 485–695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi nr 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult leiduvate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid kasutusele vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslike ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Pärnu rannaniidu looduskaitsealal on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitme linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi kaitse.

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek kustutada loodusala eesmärkide hulgast elupaik püsitaimestuga liivarannad (1640) ning lisada eesmärkidesse puiskarjamaad (9070), liivased ja mudased pagurannad (1140) ning hallid luited (2130*).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Rannaniidu loodusala piire ja viia need vastavusse Pärnu rannaniidu looduskaitseala piiriga.

Pärast määruse jõustumist tehakse ettepanek arvata Pärnu rannaniidu looduskaitseala Ramsari rahvusvahelise tähtsusega märgalade hulka.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada ohustatud ja haruldaste liikide elupaikade ning alal leiduvate elupaigatüüpide kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda parema ja mitmekesisema elukeskkonna säilimise inimestele.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse

sätetavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Suurem osa Pärnu rannaniidu looduskaitseala territooriumist on juba riikliku kaitse all ning kuna kaitseala välispiiri ja võõndite piiride muutused toimuvad ainult riigimaa arvelt, siis puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi ja võrreldes kehtiva kaitsekorruga ei teki riigil vajadust lisakompensatsioonide rakendamiseks. Kuna kaitseala välispiiri muutmise põhjused on eelkõige tehnilised, uusi alasid lisandub peamiselt mereala arvelt ning hooldatavate poollooduslike koosluste pindala ei suurene, siis piiride korrigeerimise tõttu ei muutu kohaliku omavalitsuse maamaksust saadav tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kõik ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister